

Information om FINNSAM

Plusgironr Sverige 646 27 77-1
Bankkontonr i Postbanken Norge 0533.3489440
Medlemsavgift 2007–2008 110 SEK/NOK

Kassör och adresslista:

Tor Eriksson, Västra Nobelgatan 22, SE-703 55 ÖREBRO
Tel: (0)19-12 08 84 <tor.eriksson@telia.com>

Skogsfinska bibliografin:

Lars-Olof Herou, Gästgivareregatan 12, SE-771 53 LUDVIKA
Tel: (0)240-169 60 <louherou@gmail.com>

Forskar katalog:

Christina Norlander. Tel. (0)240-754 25 <christina.norlander@telia.com>

Redaktör för FINNSAM-info:

Elisabeth Thorsell, Hästskovägen 45, SE-17739 JÄRFÄLLA
Tel. (0)8-580 188 97. <elisabeth@etgenealogy.se>

Ledningsgrupp 2006

Mellanorrland (s-k) Maud Wedin, Bergalid 3, SE-791 32 FALUN

Tel: (0)23-228 64 <maud.wedin@telia.com>

(suppl) Gränt Wallin, Nyland <grant.wallin@spray.se>

Gävle-Dala/Orsa

Maths Östberg, V. Ösavägen 40, SE-822 91 ALFTRA

Tel: (0)271-101 68 <finnskogsmuseet@swipnet.se>

(suppl) Barbro Sindler, Falun <barbro.sindler-hult@telia.com>

Bergslagen

Lars-Olof Herou, Gästgivareregatan 12, SE-771 53 LUDVIKA

Tel: (0)240-169 60 <louherou@gmail.com>

(suppl) Christina Norlander, Smedjebacken <christina.norlander@telia.com>

Tiveden

Lena Gribbing, Anderstorp, SE-695 94 FINNERÖDDJA

Tel: (0)584-202 86 <lena.gribbing@telia.com>

(suppl) Jan-Erik Björk <janne.bjork1@telia.com>

Värmland

Inga-Greta Lindblom, Vitsand 337, SE-685 94 TORSBY

Tel: (0)560-302 84 <inga-greta.lindblom@torsby.se>

(suppl) Niclas Persson, Torsby <klemmetan@bredband.net>

Norge södra

Birger Nesholen, Gruetunet Museum, NO-2260 KIRKENÆR

Finnskogen

Tel: 629-473 15 <gruetune@east.no>

(suppl) Jan Myhrvold, Gjerdrum <jmyhrvold@online.no>

Norge norra

Rolf Rønning, Skaugbergetv. 54, NO-2433 HERADSBYGD

Finnskogen

Tel: 624-165 67 <rolfro2@frisurf.no>

(suppl) Mary G. Tangen, Tørberget<oltangen@bnet.no>

Landsnummer:

Sverige +46 Norge +47

FINNSAM-Info 2006/3

FINNSAM INFORMATION

Årgång 12 Nr 3 – September 2006

Kära vänner,

Och så lades rekordsummaren 2006 till handlingarna. Den avslutades för Finnsams del med en mycket lyckad konferens i Lekvattnet, som t.o.m. fick amerikabesök i form av Priscilla Sorknes och hennes make Earl Grefsrud från Minneapolis, bägge mycket verkamma i amerikanska Solør-laget. Kan hända dyker det upp en buss med amerikanska finnskogsättlingar nästa sommar.

Hösten är ju också en bra årstid att sortera papper och göra upp planer på nya forskningar och avsluta gamla sådana. Och en alldeles förtäfflig tid att skriva den där lilla artikeln, som skulle passa så bra i nästa Finnsam-Nytt.

*Ha en bra höst!
Redaktören*

Nästa FINNSAM-info kommer i december. Manusstopp 1 dec.

Innehåll i detta nummer, bland annat:

- Protokoll från Finnsam-möten vid konferensen i Lekvattnet
- Rapport från Finnsam-konferensen i Lekvattnet
- Hur såg ett riktigt finntorp ut?
- Utgrävningar i Råsjö i Borgsjö
- Försäljningslista från Torsby FinnkulturCentrum

Protokoll för ledningsgruppens möte i Lekvattnet 2006 2/9

§1 Mötet öppnades

§2 Till mötesordförande och sekreterare valdes Maud Wedin

§3 Till protokollsjusterare valdes Maths Östberg

§4 På vårkonferensens möte i Järbo 2006 14/5 ställdes frågan om FINNSAM behöver både en svensk och norsk revisor eller om man kan förenkla verifierkat-hanteringen genom att bara ha en revisor. Frågan hänsköts till ledningsgruppen att lägga fram förslag inför årsmötet vid vårkonferensen 2007. Bo Hansson och Jan-Erik Björk argumenterade att FINNSAM behöver en norsk och en svensk revisor, eftersom det finns konton i båda länderna. Det är även viktigt att revisorerna får ta del av originalkvitton, varför kassören bör ta kopior på alla verifierkat samt därefter skicka originalkvittona till respektive revisorerna, ev. som rek. Det blir visserligen dyra porton och omständlig hantering, men det är viktigt att revisionen sköts enligt regelverket.

Beslut: Ledningsgruppen beslöt att bifalla Jan-Eriks och Bosses förslag, vilket lämnas som förslag till årsmötet 2007.

§5 Inför årsmötet 2006 hade Bo Hansson lämnat ett förslag att FINNSAM bör ta fram en tidlös, mer påkostad och snygg broschyr med information om FINNSAM. Årsmötet beslöt att tillfråga Bosse om han vill ta på sig uppdraget.

Beslut: Bosse accepterade att ta på sig uppdraget och konsulterar resurspersoner vid behov.

§6 Mary G Tangen påtalade att det engelska häftet och annan engelsk information är mycket efterfrågad, inte minst från amerikaner. Det engelska häftet är nästan slutsålt och nytryck behövs.

Beslut:

a) Engelska häftet "Forest Finns in Scandinavia" ska tryckas upp på nytt våren 2007, men behöver korrekturläsas och revideras. Maud Wedin åtar sig att redigera den kommande upplagan och mottar tacksamt hjälp med korrigering och revidering. Skicka ändringsförslag till Maud via e-post senast 1 mars 2007.

b) Vi ska sammanställa befintliga engelska artiklar och göra dem tillgängliga via hemsidan. Maud informerar Anna Forsberg, som ansvarar för hemsidan från och med i höst. Tips om nya kommande engelska artiklar ska skickas till Anna.

§7 FINNSAM:s policy har alltsedan starten 1992 varit att varje projekt eller aktivitet inom FINNSAM ska vara självfinansierade. Den som deklarerar i aktiviteter betalar själv sina omkostnader. De senaste åren har emellertid fler aktiviteter tillkommit, där FINNSAM:s medverkan är önskvärd, men där enskilda FINNSAM-medlemmar inte kan förväntas stå för kostnaderna som uppkommer. Detta gäller t.ex medverkan i Släktforskardagarna. Tidigare medverkan har finansierats genom fondansökningar. Årets medverkan medförde kostnad för monter, vilket dock finansierades av FINNSAM:s eget konto, efter beslut från Vårkonferensens möte i Järbo. Christina Norlander rappor-

2

FINNSAM-Info 2006/3

Lorenz, Karin	Det doftar Värmland	250 kr
Lundin, Lars	C. A. Gottlunds 1800-tal	250 kr
Magnusson, Jan	Gräsmarks historia	130 kr
Mattsson, Anders	I skogens tjänst	110 kr
Mattsson, Anders	Långsöghöjden-ett finnhemman i Lekv.	90 kr
Mattsson, Anders	Skogsfinnen och kyrkan/Ulvsjön & Fäbacken	180 kr
Nilsson, Oile	Övre Fryksdalen / Wermilandsbanken	280 kr
Nordmann, Petrus	Skansar i Värmland	100 kr
Norlén, Ingmar	Finnarna i mellersta Sverige	100 kr
Olofsson, Gösta	Calle Jularbo, tidernas dragspelskung	200 kr
Oppenheim, Florence	Rökstugornas folk	40 kr
Pertoff, Jonas	Finnskogen	170 kr
Rattsjö's skogsvårdsfond	Tomlaskogen	270 kr
Rideland, Finn	Rattsjögården	60 kr
Riksanitkarieämbetet	Lycksalighetens marker	150 kr
Skanskogs förlag	Värmland - landskapets kyrkor	100 kr
Skogsvårdsstyrelsen	Folk i skogen	195 kr
Stjernlöf, Bengt	En resa i vår bygd (Östmark)/ (Nyskoga/Vitsand)	150 kr
Sjöfält-Lund, Anita	Innan tustraden	420 kr
Syffe, Torleif	Potatisboken,... Äppelboken	150 kr
Syffe, Torleif	Seder, skrock och sägner	130 kr
Syffe, Torleif	Arne Bergqvist, pressfotograf	140 kr
Syffe, Torleif	Nordvärmländsk historia i fickformat	120 kr
Syffe, Torleif	Gammelmat	80 kr
Sundén-Cullberg, A.	Tolvrilaskogen - om svejefinnarna...	170 kr
Svensson, Gunnar	Pilgrim 1498	100 kr
Thunberg, Bo	Sinnenas landskap	395 kr
Utigen, Lennart	Sköna Värmland	300 kr
Utmaksmuseet	Från Älgskog till matbord	40 kr
Wedin, Maud	Skogsfinnarna i Skandinavien	60 kr
Wedin, Maud	The Forest Finns in Scandinavia	60 kr
Wedin, Maud	Skandinavien Metsäsuomalaiset	60 kr
Wedin, Maud	Die Waldfinnen in Skandinavien	60 kr
Wedin, Maud	Rapport från Finnbygdskonf. i Härnösand	50 kr
Värmland – förr och nu	Gud i Vänerland	180 kr
Värmland – förr och nu	Lilja mi – Lilja mi kor/ Möt Värmland	150 kr
Värmland – förr och nu	Slöjden tar form	180 kr
Värmlandsarkiv	Naboliv	200 kr
Värmlands Museum	Älg i Värmland	220 kr
Värmlands Museum	Liv och död i en Nordvärmländsk socken	90 kr
Värmlands Släktförening	Anor och anekdoter	200 kr
Östman, Arne	Lång-Kristoffer...	200 kr

FINNSAM-Info 2006/3

19

BÖCKER

Almqvist, Gunnar	<i>Dombok för Fryksände del II och del III</i>	300 kr
Aaraas / Svensson	<i>Gramnar vid gränsen</i>	149 kr
Berg, Valter	<i>Den svarta piskan</i>	105 kr
Bergkvist, Karl L:son	<i>Dalby i gamla tider</i>	150 kr
Björk, Jan-Erik	<i>Älvdals härads dombok 1600-1649</i>	250 kr
Bladh/Olausson	<i>Vandrat hit som andra finner att söka sin födai</i>	50 kr
Christensen, Trygve	<i>Skogfinner og Finnskoger</i>	300 kr
Ehne, Gunnar	<i>Natta va full å stjärner</i>	200 kr
Ehrenroth/Sunden-Cullberg	<i>Den blommande Finnskogen</i>	150 kr
Elam, Lars	<i>Hungrarnas skog i Dalby socken</i>	50 kr
Eles, Håkan	<i>Skogsfinnar och finnskogen</i>	100 kr
_____	<i>... en gräns av annat slag ...</i>	100 kr
Ericson, Jarl	<i>Finnar i Gräsmark & Lekvattnet, Finnar i väst</i>	240 kr
Ericson, Jarl	<i>Finnar i Östmark, Vitsand, Nysskoga....</i>	255 kr
	<i>Finnskogens bebyggelsehistoriska arv</i>	250 kr
	<i>Finnskogleden</i>	150 kr
	<i>Segersteds samling</i>	250 kr
FINNSAM	<i>C. A. Gottlunds nedteckningar av finska släktnamn i husförhörslängder....</i>	150 kr/del
Forsberg A/Persson N	<i>Fotograferna på Kyrkogatan</i>	150 kr
	<i>Värmland</i>	400 kr
Gidstam, Björn	<i>Åsta i våre hjerter</i>	300 kr
Gjems, Sven (red)	<i>Från troldomstro till kristendom</i>	155 kr
Gothe, Richard	<i>Die Finnenwälder</i>	100 kr
Grinewald, Bernhard	<i>Kubhusbyggnader i Gräsmark</i>	100 kr
Gräsmarks hembygdsför.	<i>Lanthandeln i Gräsmark</i>	125 kr
Gräsmarks hembygdsför.	<i>Försvurna rökstugor</i>	230 kr
Holmdahl/Herou	<i>Kalevala</i>	150 kr
Huldén, Lars	<i>Kalevala (pocket)</i>	75 kr
Huldén, Lars	<i>Gör inte livet fattigt på nyanser</i>	150 kr
Joffell, Staffan	<i>Fälfjätgare i Gräsmark</i>	200 kr
Johansson, Ann-Catherine	<i>Soldat Gräsmark</i>	250 kr
Johansson, Ann-Catherine	<i>Någonstans i Värmland</i>	150 kr
Juhl, Berit	<i>Liten Havre möter Kvarnrollet</i>	100 kr
Juhl, Berit	<i>Visst spökar det på Stensgård</i>	120 kr
Juhl / Helling	<i>Karhun emuu</i>	250 kr
Kjelldorff, Bertil	<i>Finsk invandring till Triveden med omnejd</i>	290 kr
Klarström, Marianne	<i>Kristinefors-Fryksdalens nordligaste ....</i>	210 kr
Klarström, Marianne	<i>Arhundraden i 22 Värmländska kyrkor....</i>	350 kr
Larsson, Anders	<i>Kalevala för lata</i>	65 kr

terade från Släktforskarlagarna att intresset för FINNSAM:s verksamhet varit mycket stor och att man under helgen sålde 10 Segerstedtböcker, vars intäkter väl översteg monterkostnaden på 616,50 kr. Ledningsgruppen anser att detta utlägg var väl använda pengar.

Inför Bok- och biblioteksmässan i Göteborg har Maud Wedin inbjudits att delta i Värmlandsmontens aktiviteter, men de står inte för rese- och logi-kostnader. Även Arne Vannerik och Lars-Olof Herou kommer att delta, men får sina omkostnader ordnade på annat sätt. Ledningsgruppen diskuterade frågan och anser allmänt att Mauds deltagande i Bok- och biblioteksmässan är viktig för att marknadsföra FINNSAM-litteraturen.

Bestut:

Ledningsgruppen håller i princip fast vid sin tidigare policy, men kan vid enskilda tillfällen göra undantag, vilket avgörs från fall till fall. Ledningsgruppen beslut att ur bokkontot bekosta Mauds resekostnader till Göteborg. Arne erbjöd sig att ordna gratis logi hos bekanta.

§8 Bo Hansson och Mathis Östberg rapporterade om det arbete som pågår i Dalarna för att bevara finnmarksbyggnader i länet. Man har haft ett möte med Dalarnas Museum samt Länsstyrelsen som ger positiva signaler inför framtida samarbete och åtgärder. En studieresa på Finnmarken är inplanerad till 25 oktober. Inför denna resa anhallar Mathis och Bosse om sponsring av skogs-finska kartor och svenska häften att dela ut till deltagarna. De beräknar att 5 exemplar av vardera publikation kan behövas.

Bestut:

Ledningsgruppen ansåg att det är positivt att man äntligen får respons för problemen med de försummade finnmarksbyggnaderna inom Dalarnas län och beslutade sponsra dessa häften och kartor till studieresan.

§9 Förslag till kommande konferenser diskuterades. Vårkonferensens möte i Järbo föreslog bland annat Mellannorrland eller Karlskoga. Ledningsgruppen konstaterade att det fortfarande finns många potentiella värdområden kvar att besöka. Förutom nyss nämnda områden är Södermanland-Östergötland samt västra delen av de norska finnsskogsområdena spännande. Karlskoga ligger fortfarande med hög prioritet, men kräver kanske lite mer förberedelse, eftersom ingen i ledningsgruppen har någon direkt koppling till området. Mellannorrland skulle vara lämpligt till hösten 2007. Efter allmän diskussion föreslogs Gåsborn-Rämmen som tänkbar kandidat till vårkonferensen 2007.

Bestut:

Ledningsgruppen lägger fram ovanstående diskussion för höstkonferensens möte söndag 3 september och presenterar sitt förslag.

§10 Mötet avslutades

Vid protokollet

Maud Wedin

Justerare

Mathis Östberg

Protokoll, fört vid FINNSAM:s höstmöte i Lekvattnet den 3 september 2006

Närvarande: ca 45 FINNSAM-medlemmar.

- § 1. Mötet öppnades av Maud Wedin.
§ 2. Bo Hansson utsågs till ordförande för mötet.
§ 3. Arne Vannevik valdes till sekreterare.
§ 4. Tellervo Zetterberg och Christer Nilsson utsågs att jämte ordföranden justera protokollet.

§ 5. *Kommande konferenser*

- a) Vinterkonferens 2007 med tema folktro: Jan Myhrvold redovisade läget. Planering pågår. Trolig tidpunkt: andra helgen i februari 2007 (11 - 12/2).
b) Vårkonferens 2007: Lars-Olof Herou föreslår Gåsborn-Rämmen (Filipstads kommun). Preliminär tidpunkt: mitten till slutet av maj. Mötet beslutar i enlighet med Lars-Olofs förslag. Tidigare planer på en konferens i Karlskoga skjutes till vidare på framtiden.
c) Höstkonferens 2007: Mellan-Norrland (Medelpad, Hälsingland, Ångermanland) står på tur. Ledningsgruppen får i uppdrag att återkomma med koncret förslag.

§ 6. *Finansiering av PR-aktiviteter*

Frågan har aktualiserats genom FINNSAM:s deltagande i Släktforskar-dagarna och på Bokmässan i Göteborg. Mötet beslutar att godkänna en utgift på 600 kr för släktforskar dagarna och att FINNSAM står för Maud Wedins rese- och ev. övernattningskostnad vid Bokmässan. Denna utgift finansieras från bokkontot.

I princip beslutas, att liknade utgifter beslutas från fall till fall av möte alt. ledningsgrupp.

§ 7. *Rapporter*

- a) Det ekonomiska läget: Norsk revisionsberättelse upplästes och godkändes. Kassören Tor Eriksson redovisade ungefärlig behållning på de olika kontona.
b) Släktmannaprojektet: Detta projekt har av olika orsaker dragit ut på tiden. I gruppen ingår från början Gabriel Bladh och Lars-Olof Herou. Senare har tillkommit Niclas Persson, Jan Myhrvold, Jan-Erik Björk, Bo Hansson och Maud Wedin. Just nu finns resultatet i form av en databas. Målet är en publicering år 2007, om möjligt både elektroniskt och i pappersform.
c) Det svenska häftet "Skogsfinnarna i Skandinavien" presenteras av Maud Wedin. Den engelska, ursprungliga versionen är i det närmaste slutsåld. Ny upplaga planeras med viss omarbeting. Maud är tacksam för synpunkter. Vidare efterlyses texter på engelska kring skogsfinnarna. Våra amerikanska vänner vill veta mera.
d) Byggnadsprojektet: Maths Östberg och Lars-Olof Herou redovisar bl.a. ett projekt mot Dalarnas museum. Vidare redovisas färsk information om förändrat läge för Fjölperstorps framtid.

TIDSKRIFTER, CD-ROM, MUSIK & VIDEO:

Berglund, Mats m. fl.	Mats Berglunds trio	180 kr
Berglund, Mats m. fl.	24 Polsdanser	180 kr
Björkman, Erik	Svärdsjö spelmannslag	150 kr
Langeland, Sinikka	Har du lyttet til elvene om natta	180 kr
Langeland, Sinikka	Langt innpå skoga (CD)	180 kr
Ohlsson, Gert	Tirun Lirin (CD)	180 kr
Ransätterspöjkera	Riksspelman	150 kr
Slyffe, Torleif	-kom igen	150 kr
Slyffe, Torleif	Tänk, höss då vai (CD)	100 kr
Finnkulturcentrum	Nø hørt frå for (CD)	100 kr
Finnkulturcentrum	Suomalaismetsä (CD-rom)	200 kr
Finnkulturcentrum	Finskogen (CD-rom)	200 kr
Bygd S:a Finnskoga	Livet i Finnskogarna för och nu (DVD/video)	250 kr
Herrnansson, Åke	Värmländsk sekelkrönika Del 1 (video)	200 kr
Herrnansson, Åke	Värmländsk sekelkrönika Del 2 (video)	200 kr
Herrnansson, Åke	Gamla tider i Norra Ny (video)	240 kr
Herrnansson, Åke	Östmark i helg och söcken (DVD/video)	250 kr
Händelin, Karl	Värmländsk finnbygd (video) svenska	200 kr
Händelin, Karl	Värmlännin suomalaisasitus (video) finska	200 kr
Händelin, Karl	Värmländsk finnbygd (DVD) svensk/finsk	250 kr
N:a Finnskoga hbf	2000 sekunder i Torsby Nordvärmland (video)	200 kr
	Nola Tüsa, för i vala å nu för tia (video)	250 kr

TORSBY FINNKULTURCENTRUM ÖPPET TIS-FRE KL 12-16, LÖR 10-14

SOMMARÖPPET 15 JUN - 15 AUG
11-16 VARJE DAG

Adress: Torsby kommun
97. Finnkulturcentrum

685 80 Torsby

Tel: 0560-162 93, Fax: 0560-105 31

www.finnkulturcentrum.com

e-mail: finnkulturcentrum@torsby.se

TORSBY FINNKULTURCENTRUM

e) Pågående skogsfinsk arkeologi: Maud Wedin rapporterade från Mittuniversitetets grävningar i Grannäs i Hälsingland samt om kommande grävningar på Räsjön i Medelpad.

¶ *Övriga rapporter:*

Staffan Fenander, TFC, redovisar planer på ytterligare utgivning i finnkulturcentrets skriftserie, nämligen Riitta Taipales avhandling om värmlandsfinskan och översättning av Pertti Virtarantas bok *Suomalaismetsästä* (I finnskogarna).

Birger Nesholen redovisar, att Norsk Skogsfinsk Museum nu börjar finna sin form.

Önskemål framfördes, att även kommande konferenser ska innehålla rejåla vandringer liksom här i Lekvattnet.

§ 8. *Hantverksstemat* – vart tog det vägen?

Christina Norlander rapporterade. Tanken vid vinterkonferensen i Smedjebacken 2006 var att hantverk och över huvud taget kvinnors sysslor skulle uppmärksammas mer. En grupp, bestående av Christina Norlander, Tellervo Zetterberg, Lena Gribing och Inga-Greta Lindblom arbetar vidare med frågan.

§ 9 Mötet avslutades med att Maud Wedin än en gång tackade arrangörerna, främst Bodil Nordquist i Lekvattnets hembygdsförening, och Inga-Greta Lindblom, för deras stora arbete.

Bo Hansson
Ordförande

Arne Vannevik
Sekreterare

Tellervo Zetterberg
Justerare

Christer Nilsson
Justerare

Försäljningslista 2006

(Fler titlar finns i butiken)

September 2006

FINNSAMS vinterkonferanse 2007
Vinterkonferansen har denne gang tema folketro. Arrangementet vil bli arrangert nær grensen mellom Grue Finnskog og Östmark. Tidspunktet blir i første halvdel av februar. Närmere info. vil komme i neste FINNSAM-info og på FINNSAMS hjemmesider.

Jan Myhrvold
jmyhrvol@online.no
Tlf. +47 977 07604

Hur såg ett riktigt fintorp ut? av Kjell Söderlund

Hur såg de skogsfinska torpen ut i den tidiga etableringsfasen – innan svenskt byggnadsskick och kultur hade börjat påverka dem?

Strängt taget finns det inget säkert material som ger svar, ingen självständig, empirisk, målriktad dag-för-dagutvecklande diskussion pågår heller synligt, åtminstone inte som jag sett!

Många har kunskaper, många är intresserade, men kunskaperna kommer fram sporadiskt. Utförda vetenskapliga och privatarbeten redovisas i för liten utsträckning.

Varför börja så här när jag vill redovisa resultat och tankar från utgrävningarna av ett tidigt torp i Grannäs?

Helt enkelt därför att vi famlar oss fram i försöken att finna torpets arkitektur! Var har husknutarna stått? Varför finner vi inte naturliga grundstenar där de "borde" ligga? Varför ser det ut att vara "hur mycket sten som helst" omkring den hoprasade, förmodade, rökugnen? Hur hög har den egentligen varit, 2½ - 3 meter?

Vi gräver det vi har all anledning att förmoda är ett hus uppfört tidigt 1600-tal. Ett återfunnet mynt från 1610, kanske implacerat i rökugnen vid uppförandet, är en av våra hypoteser/speculationer. Torpets skriftliga dokument gör året troligt och möjligt.

Rent materiellt finner vi ett välmående hushåll med mängder av vackert, dekorerad keramik på bordet. Smörkniv med masurhjärskaft, fönsterglas i stället för bara luckor som troligen var det vanliga i 1600-talets Sverige. Många rökpipor, tillverkade i Holland (1620–1650) och i England (1640–60). Mynt av olika slag från 1610–1630 och uppåt. En "Morakniv" ligger det på varannan kvadratmeter vi grävt! 337 ben har hittats och analyserats i möjligaste mån. Långt ner i jorden ligger en bränd plank, kanske del av bordsskiva eller liknande, vilken dendrodaterades till 1648 +/- 10 år. En yxa, möjligen med magisk tanke bakom placeringen, samt mängder av andra föremål hittar vi. Många föremål är ännu oidentifierade, se hemsidans bilder och känn dig välkommen med förslag till tolkning! Det första vi hittade överhuvudtaget var nyckeln till huset!!!

Vi finner stora mängder bränd lera, möjligen även tegel nu när vi närmar oss rökstugans hjärta; själva ugnen.

Vi räknar med att ta fram själva fundamentet till ugnen i maj -07. Då får vi förhoppningsvis bättre tecken på 90-graders vinklar som ger oss riktningarna på husets placering. Vi tror oss veta att ugnstöppningen legat åt söder, men säkra är vi inte! Vi är ju inte helt säkra på hur de valvade och konstruerade sina ugnar, vi bara tror ännu så länge.

Om det är spännande? Det är bara förnamnet på en lång historia!

Det har varit få övriga fynd. En knapp, några keramikskärvor, flinta och en ganska stor mängd brända och obrända ben. Det mestå har hittats under stenpackningen. Vi hoppas att Ola kan ge oss en bättre bild av läget när han ställer samman resultatet av både förra årets och detta års utgrävningar.

-0-0-0-0-0-0-0-0-

"Riktig skogsfinsk släktforskning"

Är detta en möjlighet att hitta skogsfinnarnas riktiga ursprung och flyttvägar? Det kan man fråga sig, när man läser *Illustrerad Vetenskap* nr 17/2005. Ett stort forskningsprojekt startas för att kartlägga ca: 100.000 människors DNA och få ett finmaskigare nät att följa människligheten med, från Östafrika och vidare ut i resten av världen.

I första hand vänder man sig till ursprungsbefolkningar, men alla som vill kan vara med genom att köpa ett eget test för en totalkostnad på drygt 1.000:- (\$126:50). Information och möjlighet att beställa görs på hemsidan "https://www5.nationaledgeographic.com/genographic". Man får en instruktion över hur man med en steril skrappa på insidan av sin kind, tar ett prov på sig själv och skickar in. Efter några veckor kan man logga in på projektets hemsida med en personlig kod och läsa om sin härstamning.

Männen, rakt nedstigande på manssidan och kvinnorna, rakt nedstigande på spinnsidan. Detta beroende av att arvsmassan där går oförändrad och kan följas till de äldsta människor man känner. Man kan redan få en grov bild, men nu vill man göra nätet finmaskigare. Under de fem år projektet pågår, vävs det allt tätare. Man förväntar sig att minst en halv miljon frivilliga ansluter. Årets julklapp? Om inte är det ändå värt att gå in på den informativa hemsidan. Jag tänker i vilket fall som helst ta denna chans att få veta mer om mitt ursprung och hoppas att fler skogsfinnar gör det.

Bo Hansson, Borlänge

www.finnssam.org

för nytta och nöje

Utgrävningar i Råsjö, Borgsjö socken, Medelpad 2006

AV LASSE KARLSSON

Målsättningen med utgrävningarna 2006 var att hitta spår efter byggnaden som har funnits nere vid sjön. Schakten anlades väster om rösugnen som grävdes ut förra året med målet att hitta lämningar efter golvet och ev. sylvhörn. Området vi grävde var täckt av odlingssten och en stor del av tiden gick åt till att ta bort dessa. Efter en veckas utgrävning har vi har en teori om hur den kan ha sett ut, men det finns inga självklara tecken som pekar på att vi har rätt. Vi hittar inga riktigt bra hörnstenar och inga sylvstenar. Har man byggt direkt på marken?

En nypuptäckt eldstad i norra änden av schaktet ställde till det ordentligt när det gällde planlösningen på byggnaden. Har det varit två byggnader eller kan huset ha haft två eldstäder?

Den nya eldstaden har, som vi ser det, varit välvd i konstruktionen. Storleksmässigt har den haft ytan ca 40x70 cm invändigt. Höjden inuti har uppskattats till ca 40 cm. Den yttre storleken är omöjlig att säga p.g.a all utrasad sten. Kan det vara en bastuugn? Byggnaderna kan vara bortflyttade från platsen. Är det möjligen "Finn Johannes pörte", som det finns bild på och lämningar av uppe på gården, som har stått här nere?

Deltagare 2006 var:

Ola George, Länsmuseet i Västernorrland, Lasse Karlsson, Borgsjö Hembygdsförening, Pia Wästerlid, Josefine Andersson, Maria Lindeberg och Tina Oikari.

Foto: Lasse Karlsson

Ovan: Nyckeln. Nedan: Mynt samt värmepåverkad glasbit

Professor Stig Welinder, Mittuniversitetet är vetenskaplig ledare, arkeolog Inga Blennå Länsmuseet Gävleborg är grävledare. Maud Wedin, Gunvor Gustafson, Kjell Nordqvist, Mathis Östberg, Nils-Olov Olsson samt Kjell Söderlund är liggande i backen med värkande knän men med nyfika, vaksamma ögon i backen och i sällan! Lasse Söderlund fotograferar och lägger ut på hemsidan. Vi bor i en "modernare" upplaga av ftingården, "Jonases" på Grannäs 1 (från 1912), utan el och vatten. Välkommen till undertecknad om du vill vara med på majveckan!

Kjell Söderlund

kjell.soderlund.bollnas@telia.com

På Internet: <http://www.sm3ode.se/grannaes>

Rapport från Lekvattnet den 2–4 september 2006

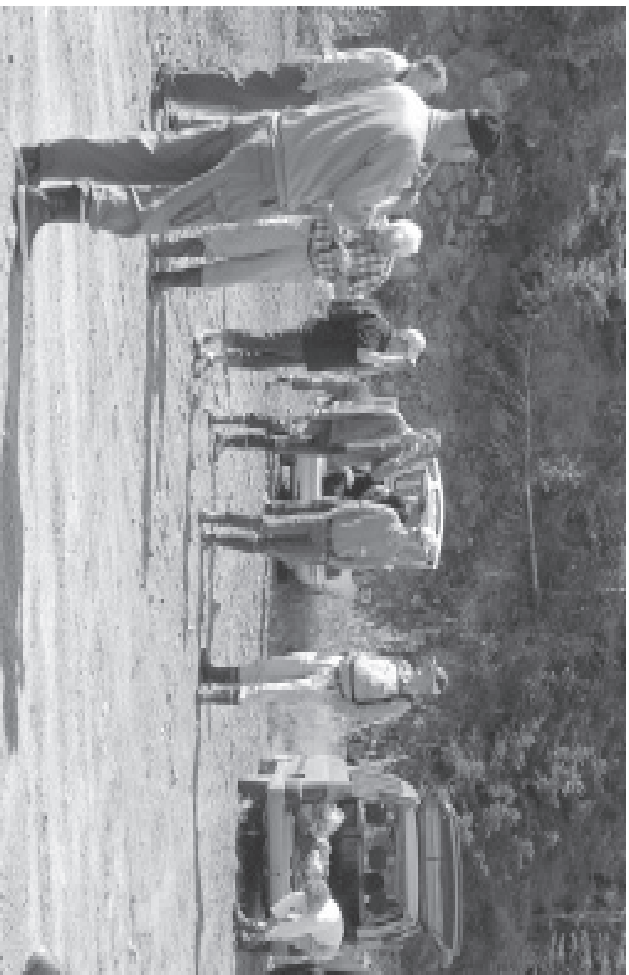
AV JAN-ERIK BJÖRK (VID PENNA OCH KAMERA)

Fredag

Ett 50-tal förväntansfulla deltagare samlas på hembygdsgården Karmen Kynna i Lekvattnet. Det är lunchdags och på meny står tre olika soppor bestående av respektive lax, purjo och kött. Vi intar de läckra rätterna i svenskstugan intill rökslugan. Vilken stämning! Vilken start! Jag och många med mig backar om flera gånger!

Därefter lämnar vår allt-i-allo under konferensen Inga Greta Lindblom från Torsby Finnkulturcentrum information om det kommande programmet. På dagordningen står ett verkligt varierande utbud. Hembygdsföreningens ordförande Bodill Nordqvist presenteras, vilken också på en genuin Lekvattnedialekt orienterar om eftermiddagens rundvandring i finskogen.

Vi kör i egna bilar till parkeringen vid 7-torpsvandringen; det skulle dock bli fem torp vid dagens slut. Vid samlingen spelar Stig Skeppstedt spillopipa för en ivrig skara fotvandrare.

Stig Skeppstedt spelar spillopipa

Bussen tar oss tillbaka till Karmen Kynna. Liksom föregående kväll tar några ett bastubad, medan andra kanske tränar för tango. Vi äter middagen i svenskstugan i en tät och mysig stämning. Till maten spelar Trine Sennerud Melby några melodier från finskogen. Jag har ett särskilt utbyte av en av Halte Guttens melodier. Kvällen avslutas med diverse olika aktiviteter som konkurrerar om intresset; bastu, finsk tango och släkthistoria.

Söndag

Morgonen kommer med regn och grå himmel. Vi samlas återigen, den sista dagen på Karmen Kynna. **FINNSAM:s höstmöte** inleder dagens program. Dagordningen omfattar en mängd punkter, vilka drar ut på tiden (se protokoll). Efter kaffet presenterar Anders Matsson sin forskning om bygden. Forskningen har även resulterat i ett flertal böcker om kyrkan och finnen, Fåbacken, Långsjöhöjden etc.

Anders Matsson vid Josefsberg

Flera av gårdarna i Fryksände södra finskog har bildat stora "godscomplex", bl. a Spetningen och Bredsjön. Om detta berättar Marcus Ednarsson utifrån sin D-uppsats. Bulvaner köpte upp skog från finnarna, vilken skog sedermera kom i de stora skogsbolagens ägo.

Sedan är det dags för lunch bestående av en god kycklingsallad. Efter denna är det dags för mig att resa tillbaka till Källby. Jag måste avstå från att besöka Käckåsen/Kekåsen och beger mig på en 30-mila bilfärd tillbaka till Västergötland, mycket nöjd med en kvalitativt högtstående konferens.

Bussen tar oss sedan till **Josefsberg**, en gård på Vitfjärns ägor. Vi kliver ur och går fram till gården som ligger högt uppe på en sluttning. Utsikten är magnifik. Guiden Anders Mattsson berättar initerat om gårdens historia. Josef Josefsson, vars namn dyker upp i början på 1700-talet, har sannolikt gett gården dess namn. Lars-Olof Herou pekar ut platsen där den "försvunna" rökstugan har stått. Numera finns endast ugnsröset kvar. Rökstugan är tack och lov tillvaratagen genom flyttning till Tomta. Flera gamla byggnader finns på gården, varav någon ser ut att falla samman.

Vi får vidare till **Perslampa**, där Staffan Fenander bjuder på kaffe. Detta dricker vi gåendes på stigen ner till Per Persson Pägers sista jordiska boning. Av denna återstår endast ugnsröster? Päger försörjde sig som tjärbrännare och sålde beckolja och tjära.

Näst sista anhalten är **Fäbacken**, en i allra högsta grad levande by. Guiden Anders Mattsson berättar om dess ursprung. Fäbacken togs upp redan under 1640-talet. Ett känt minnesmärke ligger i närheten, en sten med Gustav VI Adolfs och Louises namnteckning. Men vad är dessa mot kärnfulla namn i byn som Burken och Ambian; idel kända namn i värmländsk odlingshistoria. Platsen erbjuder en hisnande utsikt. Gården ligger på en sluttning ner mot Lekvattnetsjöarna.

Det sista stoppet på färden blir **Bergstorp**, ett stycke från Fäbacken. Här ligger en bevarad rökstuga. Vi kan jämföra fotot i boken "Försvunna rökstugor" med dagens stuga. Den är ganska så omgjord visar det sig. Håkan Laack, kommunstyrelsens ordförande, tar mot oss och hälsar oss välkomna till Lekvattnet och till kvällens middag.

Utsikten från Fäbacken

Därefter tar Bodill täten och vi går in i granskogens dunkel. Vi kommer först till **Kissalampa**, en plats som har odlats upp redan under 1700-talet. Det nuvarande huset på platsen är från 1900-talet, men med återanvänt rökstugetimmer. Gottlund besökte aldrig Kissalampa, men väl Keyland som dock inte nämner något om rökstugan. Alldeles intill Kissalampa, gränsen till Norge ligger bara 400 meter bort, går den gamla flyktingrutten. Den användes många gånger natetid under Andra världskriget för att lotsa de norska flyktingarna rätt. Vi hör flera historier berättas om dessa.

Stigen leder vidare över någon liten sankmark och en mindre backe och därefter är vi i **Vallivallis**. Här återstår enbart ett röse. Källaren som är förvånansvärt väl intakt, har ett fint byggt valv. Valli blev öde 1905 då folket reste till Amerika. En resa som många andra gjorde från Lekvattnet.

Vi fortsätter vår vandring i fädrens spår. När jag kommer ut ur granskogen utbreder sig den mest fantastiska syn framför mina ögon. Närmast ligger nyli- gen slagna ängsmarker och hagar och därrer mot Lomsen, juvelen i den värm- ländska finnmarken: **Ritamäki**. På gården ligger en rökstuga som blev öde 1964 då den siste av syskonen Jansson flyttade till bygden. Ritamäki är nu ett naturreservat. Jag tittar in i de grå hukande byggnaderna, en efter en. Där på vägen i en bod är inristat ett okotogram; en besvärjelse mot onda makter.

Ritamäki

Just i den här stunden vill jag inte skiljas från Ritamäki men måste följa de andra i spåren mot **Lomstorp**. Nerför backen och sedan är jag där. Bostadshu-

set är byggt i början av 1900-talet. Lars-Olof Herou visar oss platsen för den "försvunna" rökstugan. Fotot är utgångspunkten för identifiering. Spännande! Hjalmar på Lomstorp var känd i bygden. Här har varit affär, systembutik, char-kuteri och post. Det är i sanning en märklig kombination.

Sedan bär det iväg uppför till **Svarthäcken** i Gottlunds fotspår; Bodils egen ägandes gård. En skylt visar att här bodde Nikkarainensläkten. Den högra delen av stugan innehåller en rökstuga, men ugnen är borta. Bodils man bjuder på kaffe, ett välkommet avbrott. Vi återvänder till Skogsgårdens förläggning.

Dagen lider mot sitt slut och vi samlas alla vid Karmen Kynna. Några av deltagarna elder i bastun och tar sig ett bad, andra tar det lugnt. Snart samlar Inga-Greta folket vid stekpannorna, för nu är det dags att steka kolbullar. De där sattygen som inte vill hålla ihop i stekpannan utan gradvis upplöses i sina beståndsdelar. Några av oss som exempelvis Bosse Hansson har uppenbarligen gräddat sådana tidigare och hanterar vant stekpannan.

Här gräddas kolbullar

Natten sänker sig över Lekvattnet och avslutar en intressant dag.

Lördag

Efter frukosten samlas vi åter på Karmen Kynna. Först lämnar Maud Wedin och Tor Eriksson lite FINNSAM-information. Därefter är det dags för Niclas Persson att berätta om Lekvattnets historia. Men vad är historia? Vilken historia? Han sätter in Lekvattnets befolkning och händelser i ett större samman-

hang. Den tidiga historien är svåråtgångad men uppgifter om bygden finns från medeltiden. Sedan tar Lars-Olof Herou över scenen och berättar lite kort om Boken "Försvunna rökstugor". Arbetet började en gång med ett fynd av föton i en skokartong på Nordiska Museet. Slutresultatet är ett förmåligt bildverk av hög klass.

Vi kliver ombord på bussen och styr färden mot **Lekvattnets kyrka**. I lätt gråväder går vi runt på kyrkogården och jag hittar bl.a. konstnären Pauli Piltz och den bekante Pjägers grav. Många gravstenar har finska ort- och släktnamn på gravarna. Namn som är oupplösligt förknippade med skogsfinsk kolonisationshistoria.

Lekvattnets kyrka

Färden går vidare med buss mot **Kvarnortorp**, som fram till 1950 tillhörde Klara Persson. Det var en beskäftig kvinna som lät uppföra en egen kraftstation nere vid älven. Kvarnortorp ägs nu av Torsby kommun. Huvudbyggnaden som ligger vackert på en sluttning ner mot Kroksjön, består av såväl rök- som svenskstuga. Förutom denna finns ett antal andra byggnader på gården: drängstuga, stall, fähus, ladugård etc. Arrendatorn Rolf Nilsson återger dess historia. Kvarnortorp togs upp på 1750-talet, vilket bestyrks av en stenhäll med åretal 1755. Den är sedan 1964 förklarad som byggnadsminne. Nu har man frigående kreatur i form av får och hästar på gården. Efter denna punkt i programmet smakar det alldeles underbart med motti och fläsk och äkta värmäländsk lingonsylt. Och därtill serveras lingondricka. Men flöttet blir kvar i grytan!